

УДК 349.3)

DOI <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2019-38-2-64-73>

**ПРОБЛЕМА ЛЕГІТИМАЦІЇ ДОКУМЕНТІВ,
ВИДАНИХ ОКУПАЦІЙНОЮ ВЛАДОЮ, НА ШЛЯХУ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПЕНСІЙНИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ**

Галкін В.Л., Котова Л.В.

**THE IDENTIFICATION PROBLEM OF THE DOCUMENTS ISSUED
BY THE OCCUPYING AUTHORITY ON THE WAY TO PROVIDE
PENSION RIGHTS OF INTERNALLY DISPLACED PEOPLE**

Halkin V.L., Kotova L.V.

У статті на підставі здійсненого комплексного аналізу нормативно-правової бази, судової практики та праць вчених досліджено проблеми захисту пенсійних прав внутрішньо переміщених осіб, зокрема питання визнання документів, виданих окупаційною владою, від яких залежить практична реалізація права на соціальний захист. Констатовано, що, не зважаючи на наявність в національному законодавстві спеціальних нормативних актів в сфері захисту прав внутрішньо переміщених осіб, маються значні прогалини та недоліки регулювання. Надано авторське бачення вирішення проблеми легітимації документів, виданих окупаційною владою як однієї з складової дотримання прав людини, зокрема внутрішньо переміщених осіб.

***Ключові слова:** соціальні права, право на пенсійне забезпечення, захист прав, пенсійне законодавство, пенсія, внутрішньо переміщені особи, трудовий стаж, документи, окупаційна влада, легітимація, «Намібійські винятки».*

Постановка проблеми. Військове вторгнення Російської Федерації в Україну навесні 2014 року та подальша анексія Криму й окупація значної частини Луганської та Донецької областей призвели до масових порушень основоположних прав людини, як на анексованих, так і на тимчасово окупованих територіях. Громадяни України, що опинилися під окупацією, фактично були позбавлені реалізації гарантованих конституційних прав.

Ці обставини не могли не вплинути на активізацію внутрішньої міграції шляхом переміщення громадян з окупованих агресором територій, а також з районів проведення бойових дій у східній частині України. За результатами аналізу, здійсненого в рамках Проекту

Ради Європи «Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні», було встановлено, що на початку червня 2016 року кількість внутрішньо переміщених осіб вже досягала понад 1,8 мільйонів чоловік [1, с. 4]. У виступі Президента України на дебатах ГА ООН з питання: «Ситуація на тимчасово окупованих територіях України» 20 лютого 2019р. було зазначено, що «близько 1,8 млн. жителів Донбасу і Криму стали внутрішніми переселенцями» [2], [3].

Нова несподівана для України ситуація вимагала невідкладних дій в сфері законотворчості з метою забезпечення внутрішньо переміщених осіб належними умовами соціальної адаптації та забезпечення дотримання й

практичної реалізації прав на пенсійне забезпечення. З цією метою було прийнято низку законів, зокрема «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [4] і «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» [5]. Нові нормативні акти мали стати ключовими у забезпеченні прав і свобод громадян, які перемістилися з окупованих територій, а також з районів бойових дій. Однак жоден з них не містить чітких, структурованих норм права в сфері пенсійного забезпечення громадян України, які набули статусу внутрішньо переміщеної особи, що призвело до перетворення низки правових норм в декларативні, а прийняття підзаконних актів у цій сфері публічних відносин взагалі ускладнили можливість практичної реалізації пенсійних прав громадян, які опинилися в особливо складній життєвій ситуації через фактичні воєнні дії на Донбасі, особливо в питаннях доведення факту роботи на підприємствах, що залишилися на тимчасово окупованій території або архіви яких не перемістилися на підконтрольну українській владі територію.

Перед Україною постала непроста задача, покликана ефективно захистити своїх громадян, які були вимушені покинути домівки з метою збереження життя адже правове закріплення заходів щодо недопущення порушення прав громадян, які перемістилися з тимчасово окупованої території, не завжди відповідає принципу правової визначеності, що породжує труднощі та порушення в процесі їх застосування. Саме тому правовий аналіз легітиматії документів, виданих окупаційною владою, є актуальним та практично необхідним, особливо в сфері реалізації пенсійних прав.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Змістовним та глибоким вивченням проблем пенсійного забезпечення внутрішньо переміщених осіб взагалі та проблем визнання документів, виданих окупаційною владою

про підтвердження стажу роботи на тимчасово окупованій території зокрема, науковці-правники практично не займалися. Деякі вчені дотично у своїх працях торкалися питання пенсійного забезпечення зазначеної вразливої соціальної групи. Проблеми легітиматії документів, виданих на тимчасово окупованих територіях Донбасу та Криму піднімалися О.О. Іляшко [6]. Також значний внесок у загальне вивчення та вирішення проблем соціальних прав внутрішньо переміщених осіб внесла Рада Європи у своїх рекомендаціях та аналітичних виданнях.

Аналіз наукових праць доводить, що, навіть беручи до уваги велику кількість вагомих та надзвичайно цікавих наукових праць в сфері захисту соціальних прав внутрішньо переміщених осіб, питома вага праць у сфері проблем з реалізацією пенсійних прав та визнання інформації, викладених у документах, виданих на територіях, що тимчасово не контролюються українською владою надзвичайно мала, а тому потребує вивчення.

Постановка цілі. Метою статті є зіставити та проаналізувати норми національного й міжнародного законодавства у цій царині, що дасть змогу з'ясувати сутність питання щодо визнання пенсійними органами України документів, які засвідчують трудовий стаж, що видані окупаційною владою та практичну доцільність розробки на законодавчому рівні процедури розгляду пенсійними органами питання про зарахування трудового стажу, а також сформулювати на цій основі науково-обґрунтовані пропозиції та висновки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Право на пенсійне забезпечення є одним з ключових серед соціальних прав, адже саме від його реалізації залежить соціальна захищеність громадян, як у похилому віці так і в певних особливих життєвих ситуаціях. Воно закріплене не тільки в спеціальному законодавстві, а й в Конституції України, що також підкреслює особливе його значення та

спрямованість держави на соціальний захист своїх громадян.

Статтею 46 Основного Закону встановлено, що громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом. ... Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом [7, ст.46].

Конституційно закріплене право на пенсійне забезпечення, у т.ч. за віком, при втраті годувальника, за вислугу років, тощо – це одна із форм соціального захисту, яка визначає як зміст, так і характер обов'язку держави відносно громадян, які набули право на одержання пенсії згідно діючого законодавства. Закріпивши на рівні Конституції право на пенсію як однієї з форм соціального захисту усіх громадян України без будь-яких винятків або застережень було реалізовано принцип рівності перед законом [8].

Закон України «Про пенсійне забезпечення» визначає види пенсій в Україні. Зокрема в статті 1 зазначено, що громадяни України мають право на державне пенсійне забезпечення за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках, передбачених цим Законом [9, ст.1]. Правові норми Закону України «Про пенсійне забезпечення» також передбачають право на такі види пенсій: по інвалідності (ст.23), в разі втрати годувальника (ст.37), за вислугу років (ст.51) а також соціальна пенсія (ст.93).

Чинне пенсійне законодавство встановлює вичерпний перелік осіб, які можуть претендувати на отримання пенсії. Зокрема Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» встановлює, що право на отримання пенсій та соціальних послуг із

солідарної системи мають: 1) громадяни України, які застраховані згідно із цим Законом та досягли встановленого цим Законом пенсійного віку чи визнані особами з інвалідністю в установленому законодавством порядку і мають необхідний для призначення відповідного виду пенсії страховий стаж, а в разі смерті цих осіб - члени їхніх сімей, зазначені у статті 36 цього Закону, та інші особи, передбачені цим Законом; 2) особи, яким до дня набрання чинності цим Законом була призначена пенсія відповідно до Закону України «Про пенсійне забезпечення» (крім соціальних пенсій) або була призначена пенсія (щомісячне довічне грошове утримання) за іншими законодавчими актами, але вони мали право на призначення пенсії за Законом України «Про пенсійне забезпечення» - за умови, якщо вони не отримують пенсію (щомісячне довічне грошове утримання) з інших джерел, а також у випадках, передбачених цим Законом, - члени їхніх сімей [10, ст.8].

Крім того, встановлено, що право на отримання довічної пенсії та одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування мають застраховані особи і члени їхніх сімей та/або спадкоємці на умовах та в порядку, визначених цим Законом. Особи, які не підлягають загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню, але добровільно сплачували страхові внески в порядку та розмірах, встановлених законом, до солідарної системи та/або накопичувальної системи пенсійного страхування, мають право на умовах, визначених цим Законом, на отримання пенсії і соціальних послуг за рахунок коштів Пенсійного фонду та/або отримання довічної пенсії чи одноразової виплати за рахунок коштів накопичувальної системи пенсійного страхування [10, ст.8].

До того ж Україна гарантує, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, мають право на отримання пенсійних виплат і соціальних

послуг із системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування нарівні з громадянами України на умовах та в порядку, передбачених цим Законом, якщо інше не передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [10, ст.8].

Незалежно від виду пенсійного забезпечення законодавець встановлює певні вимоги до наявності відповідного трудового (страхового) стажу. Наприклад право на пенсію за віком мають: чоловіки - після досягнення 60 років і при стажі роботи не менше 25 років; жінки - після досягнення 55 років і при стажі роботи не менше 20 років [9, ст.12].

В окремих випадках право на пенсію настає раніше за вік, встановлений ст.12 Закону України «Про пенсійне забезпечення». Таке право має пряму залежність від наявності стажу роботи в особливих умовах, наприклад у підземних умовах, або на окремих посадах, за окремими професіями в шкідливих, небезпечних умовах.

Основним документом, що підтверджує стаж роботи, є трудова книжка. Порядок підтвердження наявного трудового стажу за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній встановлюється Кабінетом Міністрів України [9, ст.62].

Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 1993 року № 637 було затверджено Порядок підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній [11]. Зокрема цим Порядком встановлено документи, які можуть підтвердити факт роботи на тому чи іншому підприємстві, період навчання, військової служби тощо.

Однак особливу увагу слід приділити особливостям підтвердження трудового стажу окремих категорій працівників. У тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників,

для підтвердження спеціального трудового стажу приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників. У довідці має бути вказано: періоди роботи, що зараховуються до спеціального стажу; професія або посада; характер виконуваної роботи; розділ, підрозділ, пункт, найменування списків або їх номери, куди включається цей період роботи; первинні документи за час виконання роботи, на підставі яких видана зазначена довідка [11, ч.20-21].

Слід звернути увагу, що Порядком підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній передбачено, що у разі коли підприємства, установи, організації або їх правонаступники розміщуються на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим і м. Севастополі, спеціальний трудовий стаж може підтверджуватися за даними, наявними в реєстрі застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування [11, ч.20].

Постановою №794 від 04.06.1998р. Кабінет Міністрів України зобов'язав Пенсійний фонд разом із Міністерством праці та соціальної політики, Міністерством фінансів та Державною податковою адміністрацією забезпечити з 1 жовтня 1998р. впровадження персоналізованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування [12]. Тобто спеціальний трудовий стаж до жовтня 1998 року не може бути підтверджений за даними реєстру застрахованих осіб Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування в зв'язку з відсутністю цієї інформації. А тому для підтвердження наявності спеціального трудового стажу за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній застосовуються норми Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки

або відповідних записів у ній, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.08.1993р. №637. Зокрема, у тих випадках, коли в трудовій книжці відсутні відомості, що визначають право на пенсії на пільгових умовах або за вислугу років, установлені для окремих категорій працівників, для підтвердження спеціального трудового стажу приймаються уточнюючі довідки підприємств, установ, організацій або їх правонаступників [11, ч.20].

Отже, законодавець, встановлюючи, що основним документом, який підтверджує стаж роботи є трудова книжка, передбачив можливість підтвердження стажу іншими документами (довідками) в окремих випадках (втрата трудової книжки, відсутність відповідних записів в ній).

Це питання особливо актуальне для громадян України, які вимушено перемістилися з тимчасово окупованої території та працювали на підприємствах які залишилися на непідконтрольній українській владі території або архіви яких залишилися на зазначених територіях.

Стаття 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» встановлює, що *будь-які органи, їх посадові та службові особи на тимчасово окупованій території та їхня діяльність вважаються незаконними, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені в порядку, не передбаченому законом. Будь-який акт (рішення, документ), виданий такими органами та/або особами, є недійсним і не створює правових наслідків* [4, ст.9]

Саме вищевказана правова норма стала підставою масових відмов у зарахуванні до спеціального стажу періодів роботи громадян на підприємствах, які наразі не перебувають під контролем української влади. Довідки про вказаний стаж не беруться до уваги або взагалі не приймаються пенсійними органами.

Наприклад, 20.02.2017 року громадянин України звернувся до Красноармійського об'єднаного Управління ПФУ в Донецькій області із заявою про призначення пенсії за віком згідно зі ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». УПФУ 27.02.2017 прийняло рішення про відмову в призначенні пенсії, зокрема з причин неврахування періодів роботи зазначених в трудовій книжці колгоспника від 23.04.1976 року, в якій дописані дата народження та виправлено рік вступу в члени колгоспу. При цьому чоловік додатково надав довідки, які підтверджують спірні періоди роботи та навчання, але вони були видані незаконними органами т.з. «ДНР» в зв'язку з тим, що трудовий архів залишився на окупованій частині Донецької області [13].

Вказаний громадянин звернувся до суду та просив зобов'язати Красноармійське об'єднане управління ПФУ відповідно до п. 4.3 Порядку подання та оформлення документів для призначення пенсії та відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», затвердженого Постановою ПФУ 25.11.2005 року № 22-1 розглянути його заяву від 19.04.2017 року про призначення пенсії та прийняти рішення про призначення пенсії за віком.

Подібні ситуації носять масовий характер у питанні пенсійного забезпечення та зарахування стажу, отриманого на підприємствах, які наразі опинилися на тимчасово окупованих територіях. Це свідчить про формальний підхід пенсійних органів до питання розгляду документів для призначення пенсій осіб, які опинилися в особливій життєвій ситуації, небажання встановлювати істину у конкретних випадках, що в результаті призводить до порушення прав осіб, які вимушено перемістилися з тимчасово окупованої території на пенсійне забезпечення.

Попри відсутність необхідних норм у внутрішньому законодавстві, існує відповідна

міжнародна судова практика, яка має враховуватися в питаннях прийняття до уваги довідок про підтвердження стажу роботи, які видані органами або установами, що фактично діють в окремих тимчасово окупованих районах Луганської та Донецької областей та в Автономній республіці Крим.

У висновках, сформульованих Міжнародним Судом ООН в консультативному висновку «Юридичні наслідки для держав щодо триваючої присутності Південної Африки у Намібії» від 21 червня 1971 р., які часто називають «Намібійськими винятками», зазначено, що держави-члени ООН зобов'язані визнавати незаконність і недійсність триваючої присутності Південної Африки в Намібії, але «тоді, як офіційні дії, вчинені урядом Південної Африки від імені або щодо Намібії після припинення дії мандата, є незаконними і недійсними, ця недійсність не може бути застосовна до таких дій як, наприклад, реєстрація народжень, смертей і шлюбів» [14].

Європейський суд з прав людини розвиває цей принцип у своїй практиці. Наприклад, у справах «Лоїзиду проти Туреччини» (Loizidou v. Turkey, 18.12.1996, §45) [15], «Кіпр проти Туреччини» (Cyprus v. Turkey, 10.05.2001) [16] та «Мозер проти Республіки Молдови та Росії» (Mozer v. the Republic of Moldova and Russia, 23.02.2016) [17]. Зобов'язання ігнорувати, не брати до уваги дії існуючих *de facto* органів та інститутів [окупаційної влади] далеко від абсолютного, - вважають судді ЄСПЛ, - Для людей, що проживають на цій території, життя триває. І це життя потрібно зробити більш стерпним і захищеним фактичною владою, включаючи їх суди; і виключно в інтересах жителів цієї території дії згаданої влади, які мають відношення до сказаного вище, не можуть просто ігноруватися третіми країнами або міжнародними організаціями, особливо судами, в тому числі й цим. Вирішити інакше означало б зовсім позбавляти людей, що проживають на цій території,

всіх їх прав щоразу, коли вони обговорюються в міжнародному контексті, що означало б позбавлення їх навіть мінімального рівня прав, які їм належать». При цьому, у виняткових випадках, визнання актів окупаційної влади в обмеженому контексті захисту прав мешканців окупованих територій жодним чином не легітимізує таку владу [15], [16], [17].

Аналіз судової практики дає підстави стверджувати, що майже у всіх випадках суди визнають незаконними дії пенсійного органу щодо неврахування довідок, виданих окупаційною владою, про підтвердження наявного трудового стажу. Тобто суди у справах про визнання дій щодо відмови у призначенні пенсії через не зарахування до стажу роботу періодів, визначених у довідках, виданих на тимчасово окупованих територіях, використовують під час прийняття рішень за докази документи, видані органами окупаційної влади, які так само можуть використовувати для прийняття рішень пенсійні органи. Це знецінює мету та сенс саме судового розгляду, бо суд просто підміняє адміністративну процедуру [6, с.25]. У зв'язку з цим, ураховуючи «Намібійські винятки» та практику ЄСПЛ, пропонується внести відповідні зміни до чинного законодавства.

Надважливе значення для правозастосування має рішення Верховного Суду від 22 жовтня 2018 року по справі № 235/2357/17, в якому суд зазначив, що документи окупаційної влади можуть бути визнанні легітимними у разі, якщо їх невизнання серйозно обмежує права громадян. Одночасно визнання актів окупаційної влади в такому обмеженому контексті захисту прав мешканців окупованих територій жодним чином не легітимізує незаконну владу [18].

Висновок. На підставі здійсненого комплексного аналізу нормативно-правової бази, судової практики та наукових праць можна зробити такі висновки. Не зважаючи на існу-

вання спеціального законодавства в сфері забезпечення дотримання та реалізації соціальних прав внутрішньо переміщених осіб, неврегульованим залишається питання підтвердження наявного трудового стажу до жовтня 1998 року (за відсутності трудової книжки або відповідних записів в ній) на підприємствах, які залишилися на тимчасово окупованій території або архіви яких залишилися на таких територіях. Документи, видані окупаційною владою, не беруться до уваги органами ПФУ на підставі ст.9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Однак при розгляді спорів пов'язаних з визнанням трудового стажу на підставі подібних документах суди керуються «Намібійськими винятками», практикою ЄСПЛ та враховують роз'яснення і практику Верховного Суду. Їх застосування та фактична часткова легітимація документів, які видані на тимчасово окупованій території виключно в судовому порядку допомагає захистити права людини, передбачені Європейською Конвенцією. Водночас подібна судова процедура, яка набула масового характеру знецінює мету та сенс саме судового розгляду, бо суд просто підміняє адміністративну процедуру, яка має виконуватися пенсійними органами, наділеними відповідними дискреційними повноваженнями. Доцільно на законодавчому рівні запровадити процедуру розгляду пенсійними органами питання про зарахування до трудового стажу періодів роботи (за відсутності трудової книжки або відповідних записів в ній) на підприємствах, які залишилися на тимчасово окупованій території або архіви яких залишилися на таких територіях на підставі документів, виданих на територіях, які тимчасово не контролюються українською владою.

Література:

1. Вдосконалення національного законодавства України стосовно захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб. Проект Ради Європи

«Посилення захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб в Україні», червень 2016. В межах Плану Дій Ради Європи для України 2015-2017. Українське видання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/1680693ca7>

2. Виступ Президента України на дебатах ГА ООН з питання: «Ситуація на тимчасово окупованих територіях України» 20 лютого 2019р. – Офіційне інтернет-представництво Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-na-debatah-generalnoyi-asambleyi-53282>.

3. Війна на Донбасі: реалії і перспективи врегулювання. Проект “Конфлікт на Донбасі: сучасні реалії і перспективи врегулювання” реалізується за підтримки МЗС Нідерландів. Київ; Центр Разумкова, 2019 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Donbas.pdf

4. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>

5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

6. Ляшко О.О. Реалізація та захист прав жителів тимчасово окупованих територій: проблема легітимації документів/ О.О. Ляшко // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки. - 2019. - Том 30 (69). - № 3. С. 24-28. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/7.pdf

7. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-80>.

8. Рішення Конституційного Суду України від 7 жовтня 2009 року № 25-рп/2009 у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 2 частини першої статті 49, другого речення статті 51 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/docs/585>

9. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 року № 1788-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>

10. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 року № 1058-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>

11. Про затвердження Порядку підтвердження наявного трудового стажу для призначення пенсій за відсутності трудової книжки або відповідних записів у ній: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.08.1993р. №637. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/637-93-%D0%BF>

12. Про затвердження Положення про організацію персоніфікованого обліку відомостей у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.1998р. №794. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/794-98-%D0%BF>

13. Постанова Красноармійського міськрайонного суду Донецької області від 03.10.2017р. у справі №235/2357/17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/69306754>

14. Правовые последствия для государств, вызываемые продолжающимся присутствием Южной Африки в Намибии (Юго-Западная Африка) вопреки Резолюции 276 (1970) Совета Безопасности. Консультативный висновок Міжнародного Суду ООН від 21.06.1971р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://precedent.in.ua/2016/05/06/pravovye-posledstviya-dlya-gosudarstv/>

15. Рішення у справі Лоїзиду проти Туреччини (Loizidou v. Turkey). Рішення Європейського суду з прав людини від 18.12.1996р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%5B%22UKR%22%5D%2C%22appno%22:%5B%2215318/89%22%5D%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22GRANDCHAMBER%22%5D%2C%22itemid%22:%5B%22001-125709%22%5D%7D>

16. Рішення у справі Кіпр проти Туреччини (Cyprus v. Turkey). Рішення Європейського суду з прав людини від 10.05.2001р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-144151%22%5D%7D>

17. Рішення у справі «Мозер проти Республіки Молдови та Росії» (Mozer v. the Republic of Moldova and Russia. [Електронний ресурс] : Рішення Європейського суду з прав людини від 23.02.2016р. – Режим доступу: <https://rm.coe.int/16806b5928>

18. Постанова Верховного Суду від 22.10.2018р у справі №235/2357/17. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77310529>

References:

1. Vdoskonalennia natsionalnoho zakonodavstva Ukrainy stosovno zakhystu prav liudyny vnutrishno peremishchenykh osib. Proekt Rady Yevropy «Posylennia zakhystu prav liudyny vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini», cherven 2016. V mezhakh Planu Dii Rady Yevropy dlia Ukrainy 2015-2017. Ukrainiske vydannia [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://rm.coe.int/1680693ca7>

2. Vystup Prezydenta Ukrainy na debatakh HA OON z pytannia: «Sytuatsiia na tymchasovo okupovanykh terytoriiakh Ukrainy» 20 liutoho 2019r. – Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.president.gov.ua/news/vistup-prezydenta-ukrayini-na-debatah-generalnoyi-asambleyi-53282>

3. Viina na Donbasi: realii i perspektyvy vrehuliuvannia. Proekt “Konflikt na Donbasi: suchasni realii i perspektyvy vrehuliuvannia” realizuietsia za pidtrymky MZS Niderlandiv. Kyiv; Tsentr Razumkova, 2019 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Donbas.pdf

4. Pro zabezpechennia prav i svobod hromadian ta pravovy rezhym na tymchasovo okupovanii terytorii Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 15 kvitnia 2014 roku № 1207-VII [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>

5. Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib : Zakon Ukrainy vid 20 zhovtnia 2014 roku № 1706-VII [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>

6. Iliashko O.O. Realizatsiia ta zakhyst prav zhyteliv tymchasovo okupovanykh terytorii: problema lehitymatsii dokumentiv/ O.O. Iliashko // Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriia: yurydychni nauky. - 2019. - Tom 30 (69). - № 3. S. 24-28. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/3_2019/7.pdf

7. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-80>.

8. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 7 zhovtnia 2009 roku № 25-rp/2009 u spravi za konstytutsiinym podanniam Verkhovnoho Sudu Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) polozhen punktu 2 chastyny pershoi statii 49, drugoho rechennia statii 51 Zakonu Ukrainy «Pro zahalnooboviazkove derzhavne

penziine strakhuvannia» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.ccu.gov.ua/docs/585>

9. Pro penziine zabezpechennia: Zakon Ukrainy vid 5 lystopada 1991 roku № 1788-XII [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12>

10. Pro zahalnooboviazkove derzhavne penziine strakhuvannia: Zakon Ukrainy vid 9 lypnia 2003 roku № 1058-IV [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>

11. Pro zatverdzhennia Poriadku pidtverdzhennia naiavnogo trudovoho stazhu dlia pryznachennia pensii za vidсутnosti trudovoi knyzhky abo vidpovidnykh zapysiv u nii: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 12.08.1993r. №637. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/637-93-%D0%BF>

12. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu personifikovanoho obliku vidomosteі u systemi zahalnooboviazkovoho derzhavnoho penziinoho strakhuvannia: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 04.06.1998r. №794. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/794-98-%D0%BF>

13. Postanova Krasnoarmiiskoho miskraionnoho sudu Donetskoi oblasti vid 03.10.2017r. u spravi №235/2357/17. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/69306754>

14. Правовые последствия для государства, вызываемые продолжительностью присутствием Южной Африки в Намыбуу (Іуho-Zapadnaia Afryka) вопреку Резолюции 276 (1970) Совета Безопасности. Konsultatyvnyi vysnovok Mizhnarodnoho Sudu OON vid 21.06.1971r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://precedent.in.ua/2016/05/06/pravovye-posledstviya-dlya-gosudarstv/>

15. Rishenia u spravi Loizidu proty Turechyyny (Loizidou v. Turkey). Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 18.12.1996r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22languageisocode%22:%20%22UKR%22%2C%22appno%22:%20%2215318/89%22%2C%22documentcollectionid%22:%20%22GRANDCHAMBER%22%2C%22itemid%22:%20%22001-125709%22%7D>

16. Rishennia u spravi Kipr proty Turechchyny (Cyprus v. Turkey). Rishennia Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 10.05.2001r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%20%22001-144151%22%7D>

17. Rishennia u spravi Mozer proty Respubliky Moldovy ta Rosii» (Mozer v. the Republic of Moldova and Russia. [Elektronnyi resurs] : Rishennia

Yevropeiskoho sudu z prav liudyny vid 23.02.2016r. – Rezhym dostupu: <https://rm.coe.int/16806b5928>

18. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 22.10.2018r u spravi №235/2357/17. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77310529>

Галкин В.Л., Котова Л.В. Проблема легитимации документов, выданных оккупационной властью, на пути к обеспечению прав внутренне перемещенных лиц. – Статья.

В статье на основе проведенного комплексного анализа нормативно-правовой базы, судебной практики и трудов некоторых ученых исследованы проблемы защиты пенсионных прав внутренне перемещенных лиц, в частности вопрос признания документов, выданных оккупационными властями, от которых зависит практическая реализация права на социальную защиту. Констатируется, что несмотря на наличие в национальном законодательстве специальных нормативных актов в сфере защиты прав внутренне перемещенных лиц, имеются значительные пробелы и недостатки регулирования. Предоставлено авторское видение решения проблемы легитимации документов, выданных оккупационной властью, как одной из составляющей соблюдения прав человека, в частности внутренне перемещенных лиц.

Ключевые слова: социальные права, право на пенсионное обеспечение, защита прав, пенсионное законодательство, внутренне перемещенные лица, трудовой стаж, документы, оккупационная власть, легитимация, «Намибийские исключения».

Halkin V.L., Kotova L.V. The identification problem of the documents issued by the occupying authority on the Way to provide pension rights of internally displaced People. – Article.

The article reveals the protection problems of the pension rights of internally displaced people on the basis of a comprehensive analysis of the legal framework, court practice and scientific works, in particular the question of recognition of documents issued by the occupying authority, which the practical realization of the right to social protection depends on. Certain articles of the Constitution of Ukraine, the Law of Ukraine «On Pension Provision», «Procedure of Confirmation of Existing work Experience for Assigning Pensions in the Absence of the Work book or the corresponding records therein»; have been researched regarding the establishment of the possibility of confirmation of experience, despite the work book with other documents (certificates) at the legislative level in some cases (in particular, the loss

of the work book, the absence of relevant records in it).

It is noted that, despite the existence of special regulations in the national legislation in the field of protection of the rights of internally displaced people, there are significant gaps and shortcomings in regulation. However, there is a relevant international court practice that should be taken into account when considering work experience certificates issued by bodies or institutions that actually operate in certain temporary occupied areas of Luhansk and Donetsk oblasts and in the Autonomous Republic of Crimea. The article presents the author's vision of solving the problem of legitimization of documents issued by the occupying authority as one of the components of respect for human rights, in particular internally displaced people.

Key words: social rights, right to pension, protection of rights, pension legislation, pension, internally displaced people, work experience,

documents, occupying authority, legitimation, "Namibian exceptions".

Авторська довідка:

Галкін Вячеслав Леонідович – студент групи ПР-183зм юридичного факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля ОС «магістр» за спеціальністю 081 «Право», начальник відділу кадрів Відокремленого підрозділу шахта "Тошківська" Державного підприємства "Первомайськвугілля".

Котова Любов Вячеславна – к.ю.н., доцент, доцент кафедри правознавства юридичного факультету Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Стаття надійшла до редакції 14 грудня 2019р.